

РЕЦЕНЗИЯ

от проф.д-р Адриан Георгиев , Софийски Университет
„Св. Климент Охридски“

ОТНОСНО:

художественотворческа дейност на доц. д-р Кремена Ангелова, за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност “професор” в направление 8.3. “Музикално и танцово изкуство”, специалност “Звукорежисура, звуков и медиен дизайн” към катедра “Теория на музиката”, ТКДФ на НМА “Проф. Панчо Владигеров”.

Доц. д-р Кремена Ангелова е завършила СМУ – Пловдив през 1991 г., със специалности **виолончело** и **класическо пеене** . По време на обучението си е отличена с годишната награда на името на проф. Здравко Манолов за високи учебни и професионални постижения. Висшето си образование получава в НМА „Проф. Панчо Владигеров“ като студент в две специалности - „Тонрежисура“ и „Хорово дирижиране“ в ТКДФ. От 1994 година, още по време на обучението си, е назначена като хоноруван асистент в специалност „Тонрежисура“, а от декември 1999 година до момента е щатен преподавател. Дисциплините, които преподава са „Аналогов монтаж“, „Аудио постпродукция“, „Психоакустика“ и „Звукорежисура“. От 2017 г. ръководи специалността. Професионалната ѝ реализация като звукорежисьор е свързана основно със звукозаписното студио на НМА. Преминала е през всички етапи на технологично оборудване, което през годините мигрира от магнетофонна лента, през цифрови лентови звукозаписни системи, до компютърни цифрови работни станции. Участва в реализацията на над 100 компакт диска, както и огромен брой звукозаписи с рекламна цел, видеозаписи и нахсинхронни аудио-визуални продукции. През 2015 г. защитава докторска дисертация на тема “Прилагане на психоакустичните модели за изграждане на пространствени звуковъзпроизвеждащи системи” . Искам да обърна внимание на творческото израстване на един класически музикант, в посока звукорежисьор и музикален продуцент.

От представената справка за цялостната научна, художественотворческа и преподавателска дейност за периода 2015-2019 г., кандидатът посочва хабилитационни материали пет звукозаписни продукта (CD и DVD) и 4 научно-образователни проекта и събития,

реализирани в периода 2015 – 2019 г. Предложените дискове са резултат от дългогодишната работа на доц.д-р Кремена Ангелова като звукоорежисьор и музикален продуцент на звукозаписи с класическа, филмова и фолклорна музика. Те са пряко свързани с българската музикална култура, подпомагат нейното развитие и са приносни за художественотворческата ѝ дейност. Всички продукти са резултат от многогодишно творческо сътрудничество с изпълнителите и са продължение на общата работа за развитието на българската музикална култура. Съгласен съм с констатацията на кандидата, че приносният характер на цялостната ѝ звукозаписна дейност следва да се разглежда в три основни направления:

- *Организационна и издателска дейност* , а именно цялостната подготовка и организация на условията за звукозапис и работните екипи, технологична поддръжка и осигуряване на необходимите материали; проектна дейност, с цел осигуряване на финансиране за някои от проектите, управление и отчитане на дейността; работа по регистрацията и издаването на звукозаписните продукти
- *Музикално-продуцентска дейност* – познаването на техническите и технологични възможности на постпродукционния етап и използването на специфични подходи в процеса на звукозапис; както и правилният подбор на музикалния материал при използване на ясни технически, технологични и естетически критерии позволява издигане на ново ниво на работата на музикалния продуцент. Благодарение на това, в процеса на работа доц. Кремена Ангелова е създала дългогодишни творчески сътрудничества с повечето изпълнители и състави.
- *Постпродукционна работа* по монтаж, подготовка на материалите за мастеринг и финализиране на готовия продукт.

По думите на кандидата, през последните години професионален интерес и предизвикателство представлява звуковата реставрация, като част от представените продукти са резултат на активна работа в тази посока. Натрупаните практически умения са систематизирани и обобщени и са в основата на преподавателската ѝ работа в специалност „Звукоорежисура, звуков и медиен дизайн“.

Ще направя кратък обзор на някои от посочените проекти, един от които е **'MOODS'** Популярни пиеси за цигулка и пиано, Изпълнители: Ангел Станков (цигулка), Ивелина Казанджиева (пиано). В реализацията на записите, Кремена Ангелова посочва и постпродукционният процес – избор на материал и мастеринг. Мога да добавя, че за голяма част от изпълнителите, звукозаписа приключва с изпълнението пред микрофона в студиото, а от там нататък започва авторската работа на звукоорежисьора, като неразделна част от нея е и функцията на музикалния продуцент. Тук със сигурност мога да отбележа, че един звукоорежисьор с “критично“ ухо на класически музикант участва много по

активно в цялостния процес на реализация на готовия, завършен продукт. Друг реализиран продукт е **'IT'S CHRISTMAS'**- Коледни песни в изпълнение на Хора на софийските момчета с диригент Адриана Благоева, 2017. По думите на Кремена Ангелова, основното професионално предизвикателство е подреждането на разнородния тип участници – хор, струнен квартет, духови инструменти и орган, в залата на Академията, така че да получи естествено акустично позициониране, но да се запази усещането за единство и съвместно изпълнение. Още в процеса на записа става ясно, че в етапа на постпродукцията ще се наложи допълнително смесване и затова Кремена Ангелова предлага многоканална технология на запис. Това решение е правилно, в хода на постпродукцията се възможност за създаване на добра стереофония и баланс в звуковата картина, които подпомагат художественото въздействие на продукта. Друг проект със същия хор, е **DVD 'SOFIA BOYS'CHOIR IN JAPAN'**- Концертно изпълнение на Хора на софийските момчета. Дискът е изработен на базата на видеозапис с дигитална камера от 2015г. Тук предизвикателствата са много, и произтичат от спецификата на концертната зала и изпълнение - реставрация на звука , изчистване на фонов шум и мастеринг. Въпреки сравнително добрите възможности за реставрация, които предлагат съвременните софтуери, този тип работа изисква особено внимание към качеството на звуковата картина и границата на звуковия компромис. Мастерингът на звук, записан в концертни условия, без възможност за последващо смесване е доста сложна задача и изисква добро познаване на технологичните възможности, но и ясна идея за звукоизточника и неговата акустична характеристика. Тук съм съгласен с констатацията на Кремена Ангелова, че на този етап вече се стига до компромиса между техническите възможности и натуралния, вокален концертен звук на хора. Често срещана грешка на някои съвременни „тонрежисьори“ е именно прилагането на техники, несъвместими с акустичните и динамически особености на хоровото пеене. Още един „хоров“ проект ми прави особено добро впечатление, а именно **“ВОСПОЮ ТЕБЕ, ГОСПОДИ”**, Ортодоксална музика, изп. Софийски катедрален хор “Света Неделя”, с диригент Мирослав Попсавов, 2018 г. Музикално-продуцентската работа по звуковия продукт в този стил изисква познаване на църковнославянския език, както и спецификата на изпълнение на творбите по отношение на вокалната техника. Професионалното предизвикателство в този продукт е осъществяването на записа в студийни условия, а не в църква. По думите на Кремена Ангелова, акустиката на концертната зала улеснява работата по монтажа, но не осигурява условия на протичане на акустичния процес. Ще отбележа и още един компакт диск, по думите на Кремена Ангелова **“един различен компакт диск”**. Това е **“PENKA KOUNEVA, Invisible Lifeline”**, Пиеси за пиано на композитора Пенка Кунева. Изпълнение и аранжирани: Георги Славчев. Издател: Pan Colony Records Inc. Пиесите са композирани от Пенка Кунева, а пианистът Георги Славчев, е направил виртуозен

аранжмент, който ги прави изключително бравурни и впечатляващи. Идеята на композитора е да се запише класическо пиано по "некласически" начин - синематик пиано. Предизвикателствата тук са ясно диференциране на нисък и висок регистър и максимално разширяване на звуковата рамка на рояла. Това налага различен тип позициониране на микрофоните. Работата по монтажа е на Кремена Ангелова, а финализирането на звуковия продукт е реализирано в САЩ, предвид включените в компактдиска и други композиции на Пенка Кунева, записани в различни условия и звукозаписни студия.

От посочените в справката научно-образователни събития ще открия някои, на които съм бил свидетел, заедно с наши студенти от Софийския университет, от специалност „Музикални медийни технологии и тонрежисура“. Семинарът „Музикална продукция и звуков дизайн за игри“ е проведен през март 2018 година в НМА "Проф. Панчо Владигеров" и е посетен от над 100 души, които имат интерес към обсъжданите теми, „Как се създава музиката за видео игри?“, „ Какви умения са необходими на композитора или звуковия дизайнер?“, „ Как се става част от гейм индустрията и възможностите за развитие на кариера в областта?“ „ Какви са възможностите за професионална реализация в България?“ Лекторите са световно известни композитори на музика за видео игри - Neal Asch (САЩ), Пенка Кунева (САЩ), Борислав Славов и Елица Александрова. В резултат на семинара доц.д-р Кремена Ангелова създава магистърска програма със специализация в областта на звуковия дизайн за игри. През септември 2019 г. се дипломира първия випуск магистри от програмата „Звукорежисура и звуков дизайн за игри“.

Всичко изложено дотук ми дава основания безусловно да подкрепя кандидата доц.д-р Кремена Ангелова в конкурса за заемане на академичната длъжност "професор" в направление 8.3. "Музикално и танцово изкуство", специалност "Звукорежисура, звуков и медиен дизайн" към катедра "Теория на музиката", на ТКДФ на НМА "Проф. Панчо Владигеров", и да препоръчам на уважаемото научно жури да предложи на Факултетния съвет да избере доц.д-р Кремена Ангелова на академичната длъжност „професор“.

20.04.2020г.

подпис:.....
Проф.д-р Адриан Георгиев

